

Kulturmiljöenheten
Ingela Broström
026-17 12 64

 Riksantikvarieämbetet
Ink. 2004 -06- 07
Dnr.....

BESLUT

2004-05-26

432-4742-03

Förklaring att Gävle Södra station, Norrtull 36:19, Gävle stad och kommun övergått till byggnadsminne enligt kulturminneslagen

Förklaring

Härmed förklarar länsstyrelsen, enligt 3 kap 7 § kulturminneslagen att Gävle Södra station, fastigheten Norrtull 36:19 i Gävle stad och kommun har övergått till att bli byggnadsminne enligt nämnda lag.

Skyddsföreskrifter

Enligt 2 § samma lag meddelar länsstyrelsen följande skyddsföreskrifter:

Byggnadsminnesförklaringen omfattar stationshuset. Skyddsområdet omfattar del av fastigheten Norrtull 36:19 enligt bilaga 1.

1. Byggnaden får inte rivas, vare sig i sin helhet eller delar därav.
2. Byggnaden får inte byggas till, byggas om eller på annat sätt förändras till sin exteriör.
3. Byggnadens stommar får inte rivas, byggas om eller ersättas med andra material.
4. I den f d väntsalen får inte ingrepp i eller ändring av äldre fast inredning göras.
5. Byggnaden skall vårdas och underhållas så att den inte förfaller. Vård och underhåll skall utföras på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar och skall ske med material och metoder som är anpassade till byggnadens egenart.
6. Skyddsområdet får inte ytterligare bebyggas eller på annat sätt förändras.

Motivering

Stationshuset Gävle Södra har ett stort byggnadshistoriskt och arkitekturhistoriskt värde. Bland de stationshus som uppfördes vid denna tid finns det inget som så tydligt som Gävle Södra ansluter till den tidens

Postadress	Besöksadress	Telefon	Faxnummer	E-post adress
Länsstyrelsen 801 70 Gävle	Borgmästarplan	026-17 10 00	026-62 42 95	lansstyrelsen@x.lst.se

byggnadsideal. Bland landets stationshusbyggnader kan den närmast betraktas som unik. Stationshuset bedöms vara ett av de förnämsta byggnadsverken inom den svenska 20-talsklassicismen.

Byggnaden har en välbevarad exteriör, intakt så när som på den borttagna portiken mot banan. Även väntsalen har betydande kulturhistoriska värden.

Historik

Gävle Södra stationshus uppfördes åren 1925-26 som gemensam huvudstation för de båda privatbanorna Uppsala-Gävle järnväg och Ostkustbanan som invigdes året efter. Byggnaden uppfördes efter ritningar av dåvarande stadsarkitekten Gunnar Wetterling med arkitekten Gunnar Jacobsson som medarbetare. Redan 1933, då banorna förstatligades, lades stationen Gävle Södra ned och persontrafiken flyttade över till den närbelägna Gävle Centralstation. Gävle Södra inrymde senare "Danspalatset Maxim", den har använts som lager, kontor och sporthall.

Byggnaden uppfördes som en solitär i fonden av Brunnsgatan i två våningar av rött chamotterat tegel i en utpräglad och för tiden mycket modern 20-talsklassicism. Fasaden mot gatan är helt dominerad av en väldig, strängt symmetrisk, glasad båge som flankeras av fyra fönsteraxlar i de båda våningarna. Bågens krön bryter basen på den breda väggens trekantsgavel. Denna monumentala ingångsfasad – byggnadens huvudentré är placerad centralt i den glasade öppningen – avslutas upptill med ett litet klocktorn i korsvirke. Tornet för tankarna tillbaka till de små torn som var vanliga på 1800-talets stationshus. På tegelväggen ovanför bågöppningen sitter, som en central tegelgavelskulptur, järnvägsembleet med vingarna och hjulet.

Även fasaden mot banan har ett likadant bågformat glasparti. Här fanns även en klassisk portik med pelare av sten, som höll upp ett tak mot perrongen. Portiken revs på 1930-talet, när byggnadens funktion som stationshus upphört. Byggnaden står på en slät sockel av sten. Fönstren har småspröjsade rutor, av dubbel höjd i bottenvåningen. Fasadernas listverk är i sten och byggnaden avslutas med en bred taklist.

Byggnadens plan svarade helt mot fasadens formspråk. Mitt i byggnaden återfinns den monumentala väntsalen och vid sidan av denna expeditionslokaler och rum för effektförvaring, resgoods, toaletter etc. Väntsalen domineras av ett tunnvalvt kassettak. Ursprungligen stod kvadratiska bås med sittplatser för väntande i grupper på golvet.

Då byggnaden under lång tid har haft olika funktioner är övriga interiörer förändrade. I väntsalen är bänkarna borta och ett nytt golv har lagts in. Mycket av den ursprungliga fasta inredningen finns dock kvar: det välvda kassetaket, väggpartier i rött tegel, ekpaneler, dörrpartier och en dricksfontän i polerad sten.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Faxnummer	E-post adress
Länsstyrelsen 801 70 Gävle	Borgmästarplan	026-17 10 00	026-62 42 95	lansstyrelsen@x.lst.se

Redogörelse för ärendet

Regeringen beslutade den 21 augusti 1986 att Gävle Södra station skulle betraktas som statligt byggnadsminnesmärke. Fastigheten förvärvades 2001-01-01 från staten av Jernhusen AB, varvid den automatiskt övergick till att bli byggnadsminne enligt KML, dock utan fastställda skyddsföreskrifter. Förslag till skyddsföreskrifter och skyddsområde samt historik och värdebeskrivning har utarbetats av Riksantikvarieämbetet i samråd med Länsstyrelsen och Jernhusen AB.

Lena Landström

Ingela Broström

Kopia till

Gävle kommun, bygg & miljö
 Gävle kommun, kultur & fritid
 Inskrivningsmyndigheten, Box 155, 871 23 Härnösand
 Länsmuseet
 Riksantikvarieämbetet

Postadress	Besöksadress	Telefon	Faxnummer	E-post adress
Länsstyrelsen 801 70 Gävle	Borgmästarplan	026-17 10 00	026-62 42 95	lansstyrelsen@x.lst.se

TRAFIK

KL. 1
28.200

M 2720/1
Gävle Kommun
652 + 2572
För bilplanering
10 570 m

SGATAN

KV. LEJONET

BRUNNIGATAN

KV. SIMPAN

WALDENSTRÖMSGATAN

KV. BUREGÅRDEN

R=500

R=700

R=1000
R=500
R=100

R=400

NOS

R=800

KM114

POSTTERMINAL

6.11.1972

WALDENSTRÖMSGATAN

Semipåsar och arkiv

SÖDRA FALTEKÄRSGATAN

KV. TIGERN

KV. GÄDDAN

SGATAN

GLÖDSE